

Sotsiaalne hõlvamine uutes liikmesriikides

Euroopa Parlamendi resolutsioon sotsiaalse hõlvamise kohta uutes liikmesriikides (2004/2210(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni töödokumenti sotsiaalse hõlvamise kohta uutes liikmesriikides (SEK(2004)0848);
  - võttes arvesse Euroopa põhiseaduse lepingu artikleid I-3 ja III-117¹;
  - võttes arvesse kodukorra artiklit 45;
  - võttes arvesse tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni raportit ning kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni ning naiste õiguste ja soolise võrdsuslikke komisjoni arvamust (A6-0125/2005),
- A. arvestades, et Euroopa Ülemkogu Lissabonis märtsis 2000, Nice'is detsembris 2000 ja Stockholmis märtsis 2001 toimunud kohtumistel võtsid liikmesriigid kohustuse edendada avatud koordineerimismenetluse abil tööhõive kvaliteeti ja edasist arengut, et vähendada vaesust ja sotsiaalset tõrjutust ning suurendada majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust;
- B. arvestades, et valitsusvälised organisatsioonid mängivad tähelepanuväärset rolli sotsiaalse hõlvamisega seotud probleemide kindlakstegemisel ja nendest üldsuse teavitamisel, koostades ja efektiivselt rakendades üldsuse teadlikustamisprogramme;
- C. arvestades, et ligipääsu võimaldamine tööturule on üks peamisi vahendeid sotsiaalse hõlvamise toetamiseks, ja arvestades, et sotsiaalpartneritel on selles valdkonnas oluline roll, eriti toetades ohualtide elanikkonnarühmade ligipääsu tööturule vastavalt tööhõivesuuniste 2003 seitsmendale juhisele²;
- D. arvestades, et tööturu sooline jaotus on selline, et uutes liikmesriikides töötavad naised peamiselt madalamapalgalistel töökohtadel;
- E. arvestades, et uutes liikmesriikides tõi üleminek turumajandusele kaasa tähelepanuväärseid struktuurimuutusi tööturul, mille tulemusena töötusest sai sotsiaalse hõlvamise üks kõige tõsisemaid takistusi;
- F. arvestades, et uute liikmesriikide tööpuuduse kõrge taseme üks põhjuseid on tööjõu liikumise puudumine, mis takistab suure tööpuudusega piirkondade töötajatel liikuda sinna piirkonda, kus on tööjõu puudus;

---

¹ ELT C 310, 16.12.2004.

² Nõukogu 22. juuli 2003. aasta otsus 2003/578/EÜ liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta (ELT L 197, 5.8.2003, lk 13).

- G. arvestades, et ilma andmetel põhinevate ELi tasandil ühtlustatud näitajate võrdlemiseta ei ole võimalik hinnata sotsiaalse tõrjutuse probleemi Euroopa Liidu 25-s liikmesriigis, ja arvestades tõsiasjaga, et 10-s liikmesriigis ei ole laiaulatuslikud, globaalsed ja jooksvad andmed veel kättesaadavad;
- H. arvestades, et eelnimetatud komisjoni töödokumendis sõnastatakse, et seoses sotsiaalse hõlvamisega uutes liikmesriikides seisnevad põhiprobleemid tööhõive madalas tasemes, tervisteenuste ebapiisavuses ja diskrimineerimise all kannatavate vähemuste, eriti mustlaste probleemidega võitlemise ebapiisavates meetmetes;
- I. arvestades, et uutes liikmesriikides on töötuse kõrval teine tähtis probleem perekondade purunemine ja sellega kaasnev vaesumine, mis viib uue sotsiaalse tõrjutuseni;
- J. arvestades, et kõik vähemused on isegi rohkem sotsiaalsest tõrjutusest ohustatud, ja et see on tihedalt seotud asjaoluga, et nende haridust ja koolitust ei toetata siiani nõutavalt;
- K. arvestades, et uutes liikmesriikides, kus majandusreformid olid ja on tänaseni vajalikud tugeva konkurentsivõimelise majanduse saavutamiseks, on tähtis võidelda sotsiaalse tõrjutusega eriti selliste ohualduste rühmade seas nagu vanurid, lapsed, vähemused ja puuetega inimesed;
- L. arvestades, et uutes liikmesriikides põhjustab kohaliku omavalitsuse süsteemi rahastamine kasvavalt tõsisemaid raskusi, ja et pikemas perspektiivis kahjustab see süsteemi efektiivsust;
- M. arvestades, et uute liikmesriikide valitsused usaldavad üha rohkem ülesandeid kohalikele omavalitsustele, suutmata samal ajal tagada nõutava lisaeelarve rahastamist, et võimaldada ülesannete täitmist, ja arvestades, et mõnes uues liikmesriigis puuduvad sotsiaalteenuseid reguleerivad asjakohased õigusaktid;
- N. arvestades, et enamikus uutes liikmesriikides puudub soov kasutada otsustavalt ja laiaulatuslikult kaudseid finantssoodustusi (näiteks valikuline maksu- ja sotsiaalkindlustusmaksuvabastus), et võimaldada sotsiaalse tõrjutuse ohvriks olevatel rühmadel järele jõuda ja tööturule integreeruda;
- O. arvestades, et sotsiaalpartneritel on oluline roll sotsiaalses integratsioonis,
1. peab vajalikuks sotsiaalse hõlvamise protsessi kiirendamist uutes liikmesriikides ja sel eesmärgil tuleb kättesaadavaid vahendite ulatust suurendada, et parandada põhjalikult naiste, üksikvanemate, uute tööturule sisenejate, eakate, haigete või puudega isikute, puuetega inimeste või vanurite pikaajaliste hooldajate, puudustkannatavate laste või laste, kelle vanematelt on vanemaõigused ära võetud, samuti keelevähemuste, põgenike, mustlaste ja kõigi teiste liidu territooriumil asuvate rahvusvähemuste, unustamata suurte probleemidega inimeste: kodutute ja sõltlaste (alkohoolikud, narkomaanid) olukorda;
  2. on endiselt seisukohal, et neile, kes ei suuda haiguse, kõrge ea, puude või sobiva töökoha puudumise tõttu elatist teenida, tuleb sotsiaalkindlustuse kaudu võimaldada rahuldav sissetulek, võttes elatustaset senisest suuremal määral arvesse; peab vajalikuks toetused sellisel tasemel, mis võimaldaks sotsiaalsete riskide ilmnedes siiski vaesust ära

hoida; usub, et raskuste puhul antav abi peaks kaotama vaesuse põhjused ja ennetama pikaaegset sõltuvust toetustest;

3. kutsub liikmesriike üles pöörama suuremat tähelepanu sotsiaalteenuste valdkonda käsitlevatele õigusaktidele, eriti seoses sekkumisega, ja julgustama rühmade hõlvamist sotsiaalmajandusse, mille arengut peaks toetama Euroopa Sotsiaalfondi ja teiste struktuurfondide eesmärgipärase kasutuse kaudu;
4. soovitab tungivalt uute liikmesriikide valitsustel oma poliitika koostamisel käsitleda sotsiaalse hõlvamise puudulikkust Lissaboni strateegia alla kuuluva sotsiaalse probleemina;
5. kutsub uusi liikmesriike üles laiendama haridusalaseid meetmeid, võitlema kirjaoskamatus vastu (sealhulgas võrdselt nii funktsionaalse kui ka tegeliku kirjaoskamatus), pöörates erilist tähelepanu kõigi vähemuste, eriti mõnedes riikides mustlaste nõudmistele ja kaotama eraldatud haridust ja eriti arvestama haridusvajadustega maapiirkondades;
6. osutab vajadusele võtta kõikidele võrdsetel alustel juurdepääsetavas kõrgekvaliteedilises haridussüsteemis senisest paremini arvesse tingimusi kiiresti muutuval tööturul; on endiselt seisukohal, et elukestev õpe peab olema kõigile kättesaadav, olenemata nende varasemast hariduskäigust, sotsiaalsest positsioonist või varalisest seisust;
7. kutsub uusi liikmesriike üles suurendama perekondadele pakutavate teenuste ulatust, et parandada laste või eakamate isikute eest hoolitsevate leivateenijate olukorda;
8. kutsub uusi liikmesriike üles töötama välja proaktiivset poliitikat, et tagada sisserändajate hõlvamine, keda ohustavad raskused ja vaesumisoht;
9. kutsub liikmesriike üles mobiliseerima tsiviil-, kutse- ja sotsiaalorganisatsioone, eriti valitsusväliseid organisatsioone, usulisi ja mitteusulisi organisatsioone, ametiühinguid ning tööandjate organisatsioone, et osaleda aktiivselt võitluses vaesusega, samas siiski varjutamata liikmesriikide ametivõimude poolt tehtud jõupingutusi; liikmesriikidel palutakse luua selliseid õiguslikke ja rahalisi tingimusi, mis soodustavad nimetatud organisatsioonide osalemist vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastases võitluses;
10. kutsub valitsusi üles oma sotsiaalse hõlvamise edendamisel poliitika koostamisel pöörama erilist tähelepanu laste vaesuse kaotamisele;
11. õhutab Euroopa Komisjoni lõpetama võimalikult kiiresti vaesusstatistika ja vaesust määratlevate kriteeriumide ühtlustamine, et saaks võrrelda sotsiaalse tõrjutuse levimist kogu 25-liikmesriigilise ELi territooriumil samadel alustel nagu seda hinnati 15-liikmesriigilises ELis, võttes arvesse iga liikmesriigi eriomadusi;
12. kahetseb, et uute liikmesriikide kohta on vähe statistilisi andmeid, ning kutsub seega uusi liikmesriike üles korrapäraselt koguma ja avaldama ajakohastatud ja võrreldavaid soopõhiseid andmeid, mis võimaldaksid jälgida uutes liikmesriikides tehtud edusamme sotsiaalse hõlvamise vallas; usub, et aset peab leidma kahepoolne teadmiste ja heade kogemuste vahetamine ning et liikmesriikide vahel, kes seisavad silmitsi suuresti sarnaste väljakutsetega, on vaja tihedamat võrgustike loomist;

13. kutsub nõukogu ja eriti uute liikmesriikide valitsusi üles võtma arvesse uute liikmesriikide kohalike omavalitsuste suurenevast võlakoormast tulenevaid võimalikke ohtusid, mis võivad tõsiselt takistada nende kohustuste täitmist, luues seeläbi Euroopa Liidu sisest territoriaalset jaotust ja kutsub üles koostama pikaajalist strateegiat, et märgatavalt parandada antud olukorda;
14. kutsub nõukogu ja eriti uute liikmesriikide valitsusi üles kaaluma pikaajalise strateegia koostamist, mis võimaldaks märgatavalt parandada kohalike omavalitsuste rahalist olukorda;
15. kutsub nõukogu ja eriti uute liikmesriikide valitsusi üles kaaluma võimalust anda praegusest suurem panus kohalike omavalitsuste sotsiaalse hõlvamisega seotud kohustuste rahastamisse;
16. kutsub komisjoni üles edendama liikmesriikidega arendatava vastastikuse tegevuse mehhanisme tekstide väljatöötamiseks, et tagada haavatavatele rahvastikurühmadele ja vähemustele tõeline juurdepääs õigussüsteemile (õigusabi, infokeskused, tasuta nõuanded jne) ning julgustada liikmesriike töötama välja ühiseid ja ühtlustatud strateegiaid sotsiaalse hõlvamise valdkonnas kohalikul tasandil.
17. kutsub uusi liikmesriike üles tegema praegusest suuremaid pingutusi, et lahendada elamumajanduse-probleemi, laiendades jõukohasema hinnaga eluasemete pakkumist, eriti toetades kohalike omavalitsuste ehitusplaane, et võimalikult tõhusalt abistada kõige ohualtimateid rühmi;
18. kutsub uusi liikmesriike üles kaasama sotsiaalse hõlvamise poliitikasse kodutuse küsimuse kui sotsiaalse tõrjutuse äärmusliku vormi, kuna see puudutab igas riigis tuhandeid inimesi, eriti naisi;
19. nõuab riiklikke soodustusi, et muuta eluasemelaenu madalama sotsiaalse positsiooniga sihtrühmadele kättesaadavamaks;
20. kutsub uusi liikmesriike üles eraldama piisavalt vahendeid, et tagada kõikidele juurdepääs kvaliteetsele elukestvatele õppele, mis võimaldab inimestel tõsta oma kvalifikatsiooni taset; samal ajal ei tohi unustada rakendada erimeetmeid, mis hõlbustavad kõige ohualtimate rühmade integreerimist tööhõive protsessi;
21. kutsub uusi liikmesriike üles edendama praegusest efektiivsemalt vähemuste sotsiaalset hõlvamist ja edusamme mustlaste haridustingimustes, luues täiendava toetussüsteemi puudust kannatavatele lastele koos sobivate sotsiaalse integratsiooni programmidega;
22. kutsub uusi liikmesriike üles tõhusamalt kui seni edendama puuetega inimeste sotsiaalset integreerimist ning koostama sobivaid haridus- kutsealase väljaõppe ja tööhõive soodustamise programme;
23. kutsub uusi liikmesriike üles vaatama üle oma majanduspoliitikat, lähtudes Euroopa Liidu Lissaboni strateegia vahetähtsuse lõpptulemustest, eesmärgiga edendada alaiste ja kõrgekvaliteetsete töökohtade loomist; nõuab meetmeid ettevõtlusvabaduse

edendamiseks, ilma et see oleks ükskõik millises vormis ühendusesisese dumpingu tagajärg;

24. osutab vajadusele teha uutes liikmesriikides samme sama haridustasemega ja võrdse staatusega töökohal töötavate meeste ja naiste vaheliste palgaerinevuste vähendamiseks, pidades silmas senisest tunduvalt tõhusamat tööjõuressursside kasutamist Lissaboni strateegias sätestatud eesmärkide valguses;
25. palub komisjonil korrapäraselt üle vaadata õigussätete ulatust, et võidelda diskrimineerimise vastu vastavalt Amsterdamis lepingu artiklile 13 ja kohaldama sobivaid sanktsioone liikmesriikidele, kes ei võta üle või ei kohalda vastavaid direktiive nõutavalt või nõutud aja jooksul;
26. kutsub uute liikmesriikide valitsusi tegema sobivaid ettevalmistusi tagamaks, et euro kasutuselevõtt ei põhjustaks mitmete ühiskonnagruppide vaesumist, eriti nende isikute hulgas, kes elavad väikesest pensionist või sotsiaaltoetusest, kellest suur osa on naised;
27. kutsub komisjoni üles muutma eelnimetatud töödokumendis ettenähtud meetmete suunda nii, et tehtaks kõikehõlmav ja kokkuvõttev analüüs, mis oleks rohkem suunatud kodanikuvabaduste järgimise puudujääkidele, põhiõiguste tagamisele ja igasuguse diskrimineerimise vastasele võitlusele ning et soovitatakse asjaomaseid kontrollimehhanisme, et lihtsustada tööd vajalike sanktsioonide kehtestamisel;
28. kutsub komisjoni üles defineerima ja välja töötama ühise prioriteetide kogu või juhtmõtte, mis oleks Euroopa Liidus ühiseks aluseks õigusele juurdepääsul ja sellealase õiguse lähenemisviiside ühtlustamisel;
29. kutsub komisjoni ja uusi liikmesriike üles ühiselt määrama uutele liikmesriikidele praegusest suuremat rahastamist liikmesriikidele riiklike tegevuskavade koostamise rahastamiseks ja novembris 1997 toimunud erakorralise tööhõive Euroopa Ülemkogu (Luxembourg'i tööhõive tippkohtumise) eesmärkide saavutamise toetamiseks ning nõuab komisjonilt, et ta edendaks heade tavade vahetamist vanade ja uute liikmesriikide vahel;
30. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning liikmesriikide kohalike omavalitsuste esindustele; palub ühtlasi liikmesriikidel teavitamise eesmärgil edastada käesolev resolutsioon kõikidele nende territooriumil tunnustatud rahvusvähemuste esindajatele.